

ANETA NASZYŃSKA (1958–2010)

Śmierć Anety, osoby tak pełnej pasji i radości życia, była czymś niespodziewanym. Odeszła w momencie, gdy otwierał się przed nią nowy, pełen nadziei rozdział w jej życiu. Aneta, urodzona w Opatówku k. Kalisza, przybyła do Anglii w 1981 r. Ogłoszenie w Polsce stanu wojennego pozbawiło ją możliwości powrotu do kraju. Postanowiła związać swoje życie i przyszłość z Londynem.

Aneta była montażystką filmową; z powołania stała się filmowcem. Spotkała Jagnę Wright, która nosiła się wówczas z zamiarem zapisania na taśmie filmowej historii setek tysięcy Polaków zesłanych na Syberię przez Sowieców w latach 1940–1941 i właśnie zaczęła ten zamiar realizować. Dzięki ciężkiej pracy, samozaparciu, poświęceniu i wielu wyrzeczeniom obu Pań powstał film *Zapomniana odyseja* ukazujący prawdę, o której Zachód nie chciał słyszeć przez całe powojenne dziesięciolecie. Film ten obejrzeliby widzowie w Wielkiej Brytanii, Stanach Zjednoczonych, Kanadzie i Polsce. Podczas licznych spotkań z Autorkami również dzieci i wnukowie zesłańców mogli zrozumieć, przez jaką gehennę przeszli ich rodzice i dziadkowie. Film zainspirował powołanie internetowej grupy dyskusyjnej „Kresy-Syberia”, a następnie Fundacji o tej nazwie i Wirtualnego Muzeum Kresy-Syberia.

Po sukcesie *Zapomnianej odysei* Aneta i Jagna rozpoczęły prace nad swoim następnym projektem. *Druga prawda* to trzyczęściowy film dokumentalny o stosunkach polsko-żydowskich na przestrzeni wieków. Skrócona wersja filmu zakupiona została przez IPN i dołączona do „Biuletynu IPN” w marcu ubiegłego roku.

Niestety, trzy lata temu to owocne partnerstwo twórcze zostało przerwane śmiercią Jagny. Aneta nie odłożyła kamery filmowej. Przy bardzo szerokim wachlarzu jej zainteresowań, wszystkie tematy, nad którymi pracowała, były ściśle związane z Polską i Polakami. Powstały bogate materiały filmowe z Monte Cassino, gdzie przeprowadzała na miejscu wywiady

Kadr z filmu „Zapomniana odyseja”

z kombatantami (włączając w to rozmowy z tragicznie zmarłym prezydentem Ryszardem Kaczorowskim); wywiady filmowane na terenie Cmentarza-Pomnika w Katyniu. W Warszawie rejestrowała rozmowy z byłymi powstańcami warszawskimi. Podróżowała do Indii, szukając śladów bardzo dla tego kraju zasłużonej Polki, Wandy Dynowskiej, zwanej tam Sri Umadevi, współpracowniczki Gandhiego i Dalajlamy.

Planowała również rozmowy z żyjącymi jeszcze lotnikami polskimi, walczącymi w dywizjonach RAF w czasie II wojny światowej. Całkiem niedawno udało się jej wydobyć z archiwów brytyjskich materiały filmowe dotyczące udanej polskiej wyprawy w Himalajach: pierwszego wejścia na Nanda Dewi latem 1939 r. Zamierzała zrobić film dokumentalny o tej wyprawie.

Dwa lata temu Anetę zafascynowała postać Ignacego Domeyki – Polaka, którego śmiało nazwać można bohaterem narodowym Chile. Kilkutygodniowa wyprawa do Chile była rekonesansem i rozeznaniem tego tematu. W grudniu ubiegłego roku wróciła do Chile, aby kontynuować prace nad historią Ignacego Domeyki. Wszystko to jednak przerwała choroba, jak się okazało, nieoperacyjny już rak mózgu. Postęp choroby był nieubłaganie prędkim. Aneta zmarła wieczorem 4 czerwca w szpitalu w Antafagosta.

Trzy lata temu, po śmierci Jagny, Aneta napisała o niej: „Jej entuzjazm był zaraźliwy”. Jak bardzo to określenie odnosi się również do Niej samej! Aneta wręcz tryskała energią. Żyła pełnią życia, z cudowną niecierpliwością, z ogromną pasją, ciekawa ludzi i świata. I taką Ją będziemy pamiętać.

Wiadomość o chorobie i śmierci Anety zaskoczyła jej przyjaciół i ludzi, którzy ją znali. Trudno jest to zrozumieć i niemal niemożliwie zaakceptować. Ale niech czują się uprzywilejowani ci, którzy mieli szczęście Ją znać...